

ZAPOMNIANE ZAWODY

Dawna polska wieś była samowystarczalna. Mieszkańcy wsi byli w stanie samodzielnie wytworzyć większość tego, co było niezbędne do życia i zaspakajało ich potrzeby. Bardzo ważną rolę w gospodarstwie odgrywało drewno. Zawody związane z jego obróbką to ciesielstwo, bednarstwo, kołodziejstwo i stolarstwo.

Cieśla przygotowywał więźby dachowe, zręba, framugi, czyli elementy konstrukcyjne budynków. Budynki na dawnej wsi, domy mieszkalne, budynki gospodarcze, kościoły, mosty, przydrożne kapliczki czy krzyże zbudowane były z drewna. Dlatego też rzemiosło cieśli było bardzo potrzebne dla funkcjonowania wsi. Narzędzia niezbędne w pracy cieśli to topór, siekiera, piły, heble, węgielnica. Budulcem najczęściej było drewno sosny lub jodły. Cieśla, prócz tego, że był rzemieślnikiem, był również artystą. Artyzm ten dostrzec można w kunsztownie zdobionych detalach kościołów czy cerkwi.

Bednarz zajmował się wyrobem naczyń drewnianych takich jak beczki, maselnice, wiadra, kadzie. Naczynia te zbite były z kłapek i wzmocnione za pomocą obręczy, początkowo z tyka a w późniejszym czasie żelaznych. W swojej pracy niezbędne mu były narzędzia takie jak kobylica, siekierka, ośnik, heble, piłka. W zależności czy drewno było miękkie jak np. sosnowe, czy twarde jak dębina, nadawało się do innego rodzaju naczyń. Z drewna miękkiego wyrabiano maselnice czy wiadra, z twardego beczki. Z przetransportowanego, najczęściej zimą (ze względu na łatwiejszy transport) materiału wyrabiano kłapki, które następnie przechowywano w odpowiednio wentylowanym pomieszczeniu do wyschnięcia. Wysuszone drewno nabierało lepszej trwałości. Naczynia wyrabiano latem w czasie wolnym od zajęć polowych i gospodarskich.

Kołodziej zajmował się łączeniem poszczególnych elementów tworzących koło. Wytwarzali również inne elementy wozów, czy sań oraz zajmował się ich naprawą. Narzędzia niezbędne w pracy kołodzieja to kobylica do nabijania szprych, piłka, cyrkiel, dłuto, świder.

Stolarz zajmował się głównie wytwarzaniem wyposażenia domów. Wyrabiał stoły, szafy, drzwi, skrzynie, czyli przedmioty codziennego użytku, a także stolarkę budowlaną. Większość mebli wytwarzana była z drewna sosnowego. Wykorzystywano również jesion, jawor i buk. Stolarz posługiwał się takimi narzędziami jak dłuto, piły, strugi, świder korbowy, drewniany i żelazny młot, kobylica.

Garncarstwo należy do najstarszych rzemiosł. Głównym surowcem do wyrobu naczyń była glina. Formowanie naczyń odbywało się najczęściej na kole, wprawianym w ruch za pomocą nogi. Naczynia były również zdobione. Uformowane naczynie wypalano w piecu w odpowiednio wysokiej temperaturze.

Do najstarszych rzemiosł zaliczamy również kowalstwo. Kowal zaopatrywał społeczność wiejską w narzędzia do uprawy roli czy obróbki drewna, zajmował się podkuwaniem koni. Podejmował się również wrywania bolących zębów przy pomocy narzędzi, którymi dysponował oraz leczeniem końskich schorzeń. W okresie zimy, gdy kowal dysponował większą ilością czasu wolnego powstawały kłamki, żelazne kraty, okucia skrzyń, zawiasy, zamki, kłódki i wiele innych przedmiotów z metalu. Kuźnia, czyli miejsce pracy kowala znajdowało się zazwyczaj na skraju wsi ze względu na bezpieczeństwo. Głównym bowiem elementem wyposażenia kuźni było palenisko niosące za sobą zagrożenie wzniesienia pożaru. Niezbędny w pracy kowala był również miech, kowadło, zestaw kleszczy, różnego rodzaju młoty i młotki, przebijak gładzik, przecinak.

Garbarstwo należy do rzemiosł związanych z obróbką skóry. Narzędzia, których używał garbarz to kosa garbarska do usuwania sierści, czy rakownica służąca do prostowania fałd skóry.

Rymarz zajmował się wytwarzaniem ze skór uprzęży konnych, siodła i innych skórzanych akcesoriów jeździeckich. W jego warsztacie pracy znaleźć można dziurniki, narzynki do krojenia skór brzeźniki do wycinania krawędzi.

Tkactwo to rzemiosło zajmujące się wytwarzaniem tkanin z przędzy. Tkaczkami były głównie kobiety. Tkaniny, wytwarzane na krośnie, wykorzystywano do szycia ubrań i materiałów dekoracyjnych. Główne surowce to len, konopie i wełna. Do farbowania tkanin wykorzystywano naturalne barwniki głównie roślinne.

Małgorzata Łozowska
etnolożka